

Kancerogeni azbest u vrtićima i školama?

PULA, ZAGREB, SISAK, KARLOVAC - U Hrvatskoj niti jedna institucija nema podataka o tome u koliko je škola i vrtića još uvijek ugrađen azbest. U nadležnom Ministarstvu obrazovanja kažu kako se azbest u građevinarstvu najviše koristio od 60-ih do 90-ih godina prošloga stoljeća.

U tom periodu u Hrvatskoj je sagrađeno čak 1200 osnovnih škola i dvorana, no o tome je li samo u manjem dijelu ili u većini škola pri gradnji korišten azbest, ni Ministarstvo nema podataka.

Da je Osnovna škola Veli vrh u Puli bila građena, među ostalim, i od azbesta, doznalo se tek nakon što je izgorjela. Škola je bila Marlesov montažni objekt star 26 godina, a bila je građena od žbukanih sendvič-panela ispunjenih staklenom vunom i azbestom.

U Marlesu azbest već odavno ne koriste, no nemaju ni podataka o broju njihovih objekata u Hrvatskoj koji se još uvijek koriste.

Najopasniji u zraku

U EU azbest je klasificiran u prvu kategoriju kancerogena, no njegovo korištenje u graditeljstvu nije zaobišlo ni bogate zemlje. Samo je u američke Tveense, primjerice, bilo ugrađeno oko 550.000 tona azbesta. U Americi je odnedavno moguće testirati i atmosferu unutar zgrada na azbest.

Stručnjaci kažu kako je azbest opasan za zdravlje samo kada se nalazi u lebdećem stanju u zraku koji udišemo. U tom smislu azbest koji se koristio pri gradnji škole Veli Vrh u Puli bio je najopasniji u vrijeme požara i nakon njega.

Dr. Ružica Rosković, dipl. ing. kemijske tehnologije s IGH, kaže da azbest nije štetan sve dok je stabiliziran.

- Azbest je najštetniji u proizvodnji i ako dođe do napuknuća materijala u koji je ugrađen. Opasno je i kad se ruše takvi objekti jer te čestice onda lete zrakom -rekla je dr. Rosković.

Salonitne ploče

Salonitne ploče koje sadrže kancerogena azbestna vlakna još uvijek se nalaze na objektu područne škole Brezno u Humu na Sutli koju pohađa 15-ak učenika. Od istog materijala građena je i derutna škola u Klinča Selu koju pohađa 452 učenika. Školu je 1966. montirala bosanskohercegovačka tvrtka Krivaja iz Zavidovića, kada se azbest najnormalnije u građevinarstvu koristio kao zaštitna fasada.

Dotrajali je objekt temeljito renoviran 1994. Tada su na školi promijenjeni vanjski zidovi, a azbestne ploče zamijenjene su fasadnim limom.

- Jadno je što radimo u ovakim uvjetima. Prije obnove nismo imali problema s azbestom, ali je strašno ako smo udisali otrovnu prašinu - rekla je Dragica Mraković, ravnateljica škole.

Tri Marlesova montažna vrtića građena od salonitnih ploča u kojim se nalazi azbest još uvijek su u uporabi u Sisku te dva u Karlovcu.

Dr. Plavšić, toksikolog:

Prilikom udisanja azbestne prašine ili vlakana razvija se azbestoza. No, azbest može izazvati i rak.

Djeca nisu ugrožena

Sisački vrtići sagrađeni su 70-ih godina prošlog stoljeća, a polazi ih oko 500 djece jasličke i vrtićke dobi. Tomislav Dovranić, pročelnik za društvene djelatnosti grada Siska, kaže kako vrtiće dobro održavaju i redovito kontroliraju instalacije, pa smatra da djeca nisu u opasnosti. Isto tvrde i u Karlovcu, premda tamošnjim montažnim objektima upravo istječe vijek trajanja.

1. OŠ Veli Vrh u Puli

Od salonita je bila sagrađena i sportska dvorana OŠ Dubovac u Karlovcu koja je potpuno izgorjela 2006. Požar se proširio u samo nekoliko minuta te iza sebe ostavio, baš kao onaj u Puli, samo betonsku konstrukciju objekta. (M. P.)

2. Škola u Kumrovcu

Prof. dr. Hildegard Auf-Franić s Arhitektonskog fakulteta u Zagrebu kaže kako je oblaganje salonitnim pločama jedno vrijeme bilo moderno. - Cijela je politička škola u Kumrovcu obložena salonitnim pločama - rekla je Auf-Franić. (IKB)

3. Berlaymont building

Berlaymont building, ikonografska zgrada sjedišta Europske komisije u Bruxellesu, renovirana je zbog velike količine azbesta. Uklanjanje azbesta i obnova zgrade trajali su čak 14 godina i stajali oko 500 milijuna eura. (T. R.)

I. Kalogjera-Brkić; G. Milaković; M. Pušić; M. Piškori; T. Rudež